EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

15. november 2005 *

Kohtuasjas C-392/02,

mille esemeks on 7. novembril 2002 EÜ artikli 226 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: H.-P. Hartvig ja G. Wilms, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Taani Kuningriik, esindaja: J. Molde, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: taani.

keda toetasid:

Belgia Kuningriik, esindaja: A. Snoecx,

Saksamaa Liitvabariik, esindaja: W.-D. Plessing, keda abistasid *Rechtsanwalt* D. Sellner ja *Rechtsanwalt* U. Karpenstein,

Itaalia Vabariik, esindaja: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* G. de Bellis, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

Madalmaade Kuningriik, esindajad: H. G. Sevenster ja J. van Bakel,

Portugali Vabariik, esindajad: L. Fernandes, Â. Seiça Neves ja J. A. dos Anjos, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

Rootsi Kuningriik, esindajad: A. Kruse, K. Wistrand ja A. Falk, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

menetlusse astujad,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas ja J. Makarczyk, kohtunikud C. Gulmann, A. La Pergola, J.-P. Puissochet, S. von Bahr (ettekandja), P. Kūris, U. Lõhmus, E. Levits ja A. Ó Caoimh,

kohtujurist: L. A. Geelhoed,
kohtusekretär: asekohtusekretär H. von Holstein,

arvestades kirjalikus menetluses ja 11. jaanuari 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 10. märtsi 2005. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Taani ametivõimud ei ole 140 409,60 Taani krooni suuruses summas omavahendeid ja alates 20. detsembrist 1999 arvutatavaid vastavaid intresse komisjoni käsutusse andnud, on Taani Kuningriik rikkunud ühenduse õigusest tulenevaid kohustusi ja on eelkõige eiranud EÜ artiklit 10 ning nõukogu 31. oktoobri

1994. aasta otsuse 94/728/EÜ, Euratom Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 293, lk 9) artikleid 2 ja 8.

Õiguslik raamistik

2 Otsuse 94/728, mis asendas nõukogu 24. juuni 1988. aasta otsuse 88/376/EMÜ, Euratom Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 185, lk 24; ELT eriväljaanne 01/01, lk 176), artikli 2 lõikest 1 tuleneb, et ühenduste eelarvesse kavandatud omavahenditena käsitatakse:

— nn traditsioonilisi vahendeid (artikli 2 lõike 1 punktid a ja b), mis tulenevad järgmistest tuludest:

  — impordimaksud, lisatasud, täiendavad summad või hüvitissummad, lisasummad või lisaelemendid ja muud tollimaksud, mille ühenduste institutsioonid on kehtestanud või kehtestavad ühise põllumajanduspoliitika raames kolmandate riikidega kauplemise suhtes;

  — ühise tollitariifistiku maksumäärad ja muud tollimaksud, mille ühenduste institutsioonid on kehtestanud või kehtestavad kolmandate riikidega kauplemise suhtes;

— nn käibemaksuvahend (artikli 2 lõike 1 punkt c), mis tuleneb ühtse määra kohaldamisest kõigi liikmesriikide käibemaksu arvutusbaasi suhtes;

— nn RKT või täiendav vahend (artikli 2 lõike 1 punkt d), mis tuleneb kõigi liikmesriikide RKT (rahvamajanduse kogutoodang) summa suhtes määra kohaldamisest, mis määratakse kindlaks eelarvemenetluse kohaselt kõiki muid tulusid arvesse võttes.

3 Sama artikli 2 lõige 3 sätestab, et [l]iikmesriigid jätavad 10% lõike 1 punktide a ja b alusel makstud summadest sissenõudmiskuludena endale". Nõukogu 29. septembri 2000. aasta otsuse 2000/597/EÜ, Euratom Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta (EÜT L 253, lk 42; ELT eriväljaanne 01/03, lk 200) artikli 2 lõike 3 alusel suurendati seda protsendimäära 25-ni summade puhul, mis kehtestatakse pärast 31. detsembrit 2000.

4 Otsuse 94/728 artikkel 8 sätestab:

„1. Liikmesriigid nõuavad artikli 2 lõike 1 punktides a ja b nimetatud ühenduste omavahendid sisse vastavalt siseriiklikele õigusaktidele, mida kohandatakse vajaduse korral ühenduse eeskirjade nõuete kohaselt. Komisjon kontrollib regulaarselt siseriiklikke õigusnorme, mis liikmesriigid on talle saatnud, edastab liikmesriikidele kohandused, mida ta peab ühenduse eeskirjade täitmisel vajalikuks, ja annab aru eelarvepädevatele institutsioonidele. Liikmesriigid annavad artikli 2 lõike 1 punktides a–d ette nähtud vahendid komisjoni käsutusse.

2. [...] võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt vastu sätted, mida on vaja käesoleva määruse kohaldamiseks ning selleks, et kontrollida artiklites 2 ja 5 nimetatud tulude sissenõudmist, komisjoni käsutusse andmist ja tasumist."

5 Käesoleva kohtuasja asjaolude toimumise ajal sisaldusid sätted, millele viitab otsuse 94/728 artikli 8 lõige 2, nõukogu 29. mai 1989. aasta määruses (EMÜ, Euratom) nr 1552/89, millega rakendatakse otsus 88/376 (EÜT L 155, lk 1), muudetud nõukogu 8. juuli 1996. aasta määrusega (EMÜ, Euratom) nr 1355/96 (EÜT L 175, lk 3; edaspidi „määrus nr 1552/89"), mis jõustus 14. juulil 1996.

6 Määruse nr 1552/89 teine põhjendus sätestab, et „[o]tsuse 88/376/EMÜ, Euratom artiklis 2 märgitud omavahendid peavad olema ühenduse kasutatavad võimalikult headel tingimustel ning seda silmas pidades on vaja kehtestada eeskirjad, mille alusel liikmesriigid annavad ühendustele ettenähtud omavahendid komisjoni käsutusse".

7 Vastavalt nimetatud määruse artikli 2 lõigetele 1 ja 1a:

„1. Käesoleva määruse kohaldamisel määratakse otsuse 88/376/EMÜ, Euratom artikli 2 lõike 1 punktides a ja b märgitud ühenduse omavahendite maks kindlaks niipea, kui tollieeskirjades ettenähtud maksu arvestuskande ja võlgniku teavitamisega seotud tingimused on täidetud.

1a. Lõikes 1 märgitud kindlaksmääramise kuupäev on tollieeskirjades ettenähtud arvestusregistrisse kandmise kuupäev.

[...]".

8 Sama määruse artikli 9 lõike 1 esimene lõik näeb ette, et „[i]ga liikmesriik kannab omavahendid artiklis 10 ette nähtud korras kontole, mis avatakse komisjoni nimel liikmesriigi riigikassas või liikmesriigi määratud asutuses."

9 Vastavalt määruse nr 1552/89 artiklile 11:

„Asjaomased liikmesriigid peavad kõikide viivituste eest ülekannete tegemisel artikli 9 lõikes 1 märgitud kontole maksma intressi liikmesriigi rahaturul lühiajaliste finantstehingute maksetähtpäeval kehtiva intressimäära alusel, mida on tõstetud kahe protsendi võrra. Intressimäärale lisandub 0,25 protsenti iga viivitatud kuu kohta. Suurendatud määra kohaldatakse kogu viivitusaja suhtes."

10 Nimetatud määruse artikli 17 lõigete 1 ja 2 kohaselt:

„1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada artiklis 2 kindlaks määratud maksudele vastavate summade komisjonile kasutatavaks tegemine käesolevas määruses ette nähtud korras.

2. Liikmesriigid on kindlaksmääratud maksudele vastavate summade komisjoni käsutusse andmise kohustusest vabastatud ainult sellisel juhul, kui kõnealused summad on vääramatu jõu tõttu sisse nõudmata jäänud. Lisaks sellele võivad

liikmesriigid nende summade komisjonile kasutatavaks tegemise kohustuse täitmata jätta üksikjuhtudel, kui pärast kõnealuse juhtumiga seotud asjaolude põhjalikku hindamist ilmneb, et liikmesriikidest olenemata põhjustel ei ole makse kaua aega võimalik sisse nõuda. [...]"

11 Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307; edaspidi „tolliseadustik"), artikli 201 lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. Tollivõlg impordil tekib, kui:

a) kaup, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, lubatakse vabasse ringlusse või

b) selline kaup, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, suunatakse osalise imporditollimaksudest vabastamisega ajutise impordi protseduurile.

2. Tollivõlg tekib kõnealuse tollideklaratsiooni aktsepteerimise hetkel."

12 Vastavalt tolliseadustiku artikli 204 lõigetele 1 ja 2:

„1. Tollivõlg impordil tekib, kui ei täideta:

a) kohustust, mis tuleneb sellise kauba ajutisest ladustamisest, millelt tuleb tasuda imporditollimaks, või tolliprotseduuri kasutamisest, millele nimetatud kaup on suunatud, või

b) tingimust, mis on seotud kauba suunamisega nimetatud protseduurile või kaubale imporditollimaksu vähendatud või nullmäära kohaldamisega kauba eesmärgipärase kasutuse tõttu,

välja arvatud artiklis 203 nimetatud juhtudel, kui ei tehta kindlaks, et nimetatud kohustuste ja tingimuste eiramine ei avalda ajutise ladustamise või muu kõnealuse tolliprotseduuri nõuetekohasele käigule olulist mõju.

2. Tollivõlg tekib kas sellest hetkest, kui kohustust, mille täitmata jätmine toob kaasa tollivõla tekkimise, enam ei täideta, või sel hetkel, kui kaup suunatakse asjaomasele tolliprotseduurile, ja hiljem tehakse kindlaks, et tegelikult ei täidetud mis tahes tingimust, mille täitmine on kauba nimetatud protseduurile suunamise või kaubale eesmärgipärase kasutuse tõttu imporditollimaksu vähendatud või nullmäära kohaldamise eelduseks."

13 Mis puudutab tollimaksu summa arvestuskandeid ja tollimaksu summa võlgnikule teatamist, siis näeb nimetatud seadustiku artikkel 217 ette:

„1. Iga tollivõlast tuleneva impordi- või eksporditollimaksu summa, edaspidi „tollimaksu summa", arvutab toll niipea, kui on saanud vajalikud andmed, ja märgib selle arvestusdokumentidesse või mõnele muule samaväärsele teabekandjale (arvestuskanne).

[...]

Toll ei pea sellise tollimaksu summa kohta arvestuskannet tegema, millest ei saa artikli 221 lõike 3 kohaselt võlgnikule pärast ettenähtud aja möödumist teatada.

2. Liikmesriigid määravad tollimaksu summa kohta arvestuskande tegemise üksikasjaliku korra. Selles korras võib olla erinevusi vastavalt sellele, kas silmas pidades asjaolusid, mis tõid kaasa tollivõla tekkimise, on toll sellest tuleneva maksusumma tasumises kindel või mitte."

14 Vastavalt sama seadustiku artiklile 218:

„1. Kui tollivõlg tekib kauba mingile muule tolliprotseduurile kui osalise imporditollimaksudest vabastamisega ajutise impordi protseduurile suunatud kauba tollideklaratsiooni aktsepteerimisel või mõne muu samaväärse õigusliku mõjuga toimingu tagajärjel, tehakse tollivõlast tuleneva maksusumma kohta arvestuskanne

niipea, kui see summa on arvutatud, ja hiljemalt teisel kauba vabastamisele järgneval päeval.

[...]

3. Kui tollivõlg tekib muudel kui lõikes 1 nimetatud tingimustel, tehakse sellest tuleneva tollimaksu summa kohta arvestuskanne kahe päeva jooksul alates kuupäevast, kui tollil on võimalik:

a) arvutada kõnealune tollimaksu summa ja

b) määrata võlgnik."

15 Tolliseadustiku artikkel 220 näeb ette:

„1. Kui tollivõlast tuleneva maksusumma kohta ei ole arvestuskannet tehtud kooskõlas artiklitega 218 ja 219 või kanne on tehtud tollivõla tekkimisel seaduse alusel tasumisele kuuluva tollimaksu summast väiksema summa kohta, tehakse tasumisele kuuluva või tasuda jääva tollimaksu summa kohta arvestuskanne kahe päeva jooksul alates kuupäevast, kui toll olukorrast teada saab ning kui tollil on

võimalik tollivõla tekkimisel tasumisele kuuluv maksusumma välja arvutada ja võlgnik määrata (järelarvestuskanne). Tähtaega võib kooskõlas artikliga 219 pikendada.

2. [...] ei tehta järelarvestuskannet, kui:

[...]

b) tasumisele kuuluva tollimaksu summa kohta ei ole tehtud arvestuskannet tolli vea tõttu, mida ei oleks olnud võimalik avastada tasumise eest vastutaval isikul, kes toimis heauskselt ja järgis kõiki kehtivaid sätteid tollideklaratsiooni kohta;

[...]".

16 Nimetatud seadustiku artikkel 221 sätestab:

„1. Niipea kui arvestuskanne on tehtud, teatatakse võlgnikule tollimaksu summa vastava korra kohaselt.

[...]

3. Võlgnikule ei teatata tollimaksu summat pärast seda, kui tollivõla tekkimise kuupäevast on möödunud kolm aastat. Kui tollil ei ole võimalik määrata tollivõla tekkimisel tasumisele kuuluvate tollimaksude täpset summat sellise toimingu tagajärjel, mille alusel võib algatada kriminaalmenetluse, võib tollivõlast teatada ka pärast kolmeaastase tähtaja möödumist, kui kehtivad seadused seda lubavad."

17 Komisjoni 2. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2454/93 millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele nr 2913/92 (EÜT L 253, lk 1; ELT eriväljaanne 02/06, lk 3), artikkel 869 näeb ette:

„Toll võib ise otsustada mitte teha arvestuskannet tasumata tollimaksude kohta järgmistel juhtudel:

[...]

b) kui toll peab [tolli]seadustiku artikli 220 lõike 2 punktis b sätestatud tingimusi täidetuks, tingimusel et asjaomaselt ettevõtjalt sama vea tõttu ühelt või enamalt impordi- või eksporditoimingult tasumata summa on väiksem kui 2000 [eurot];

[...]".

18 Komisjoni 29. juuli 1998. aasta määruse (EÜ) nr 1677/98, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2454/93 (EÜT L 212, lk 18; ELT eriväljaanne 02/09, lk 30), artikli 1 punktiga 5 asendati artikli 869 punktis b sõnad „2000 [eurot]" sõnadega „50 000 [eurot]".

19 Määruse nr 2454/93 artikli 871 esimene lõik sätestab:

„Muudel kui artiklis 869 osutatud juhtudel kui toll peab seadustiku artikli 220 lõike 2 punktis b sätestatud tingimusi täidetuks või kahtleb selles, kas selle sätte kriteeriumid käivad teatava juhu kohta, peab toll esitama dokumendid kõnealuse juhu kohta komisjonile, et saaks teha otsuse vastavalt artiklitega 872–876 ettenähtud menetlusele [...]".

20 Vastavalt sama määruse artikli 873 esimesele lõigule:

„Pärast komitee raames kõnealuse juhu läbivaatamiseks kokkutulnud liikmesriikide esindajatest koosneva ekspertrühmaga konsulteerimist otsustab komisjon, kas nendel asjaoludel tuleb kõnealuste tollimaksude kohta teha arvestuskanne või mitte."

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

21 Taani ettevõtja (edaspidi „importija") importis Hiinast Taani külmutatud suhkruherneid. Kuni 1995. aasta lõpuni müüdi need kaubad enne tollivormistust ühele Taani hulgimüüjale, kes vastutas tollideklaratsiooni eest. Nimetatud hulgimüüjal oli

lõppkasutuse luba, mis võimaldas tal kauba erilise otstarbe tõttu kohaldada imporditollimaksu nullmäära.

22 Alates 1. jaanuarist 1996 teostas importija ise tollivormistusega seotud toimingud. Ballerup'i (Taani) tolliasutus aktsepteeris selle ettevõtja tollideklaratsioonid, uurimata, kas viimati mainitul oli kõnealuste kaupade lõppkasutuse luba, ning kohaldas jätkuvalt imporditollimaksu nullmäära.

23 Vejle (Taani) tolliasutus leidis 12. mail 1997, et importijal ei olnud nimetatud luba, ning muutis kahte tollideklaratsiooni, kohaldades 16,8-protsendilist maksumäära. Importija pöördus seejärel samal päeval Ballerupi tolli poole, kes parandas nimetatud muudatused ja kohaldas uuesti nullmäära, nõudmata kaupade lõppkasutuse loa esitamist.

24 Ajavahemikus 9. veebruarist 1996 kuni 24. oktoobrini 1997 esitatud 25 deklaratsiooni tollivormistusjärgse läbivaatamise käigus tuvastas pädev tolliasutus, et importijal ei olnud lõppkasutuse korra kohaldamiseks nõutavat luba. Ta nõudis nimetatud ettevõtjalt tasumata jäänud imporditollimaksu tasumist 509 707,30 Taani krooni (s.o peaaegu 69 000 euro) suuruses summas.

25 Kuna Taani toll leidis, et 12. mail 1997 toimunud muudatuste parandamine võis tekitada ettevõtjal õiguspärase ootuse, et järgitud tolliprotseduur oli korrektne, küsis ta komisjonilt, kas vastavalt tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punktile b on põhjendatud jätta järelarvestuskanne tegemata selle imporditollimaksu kohta, mida ettevõtjalt nõuti pärast nimetatud kuupäeva esitatud deklaratsioonide alusel

140 409,60 Taani krooni (s.o peaaegu 19 000 euro) suuruses summas. Komisjon vastas 19. juuli 1999. aasta otsusega jaatavalt.

26 Komisjon leidis oma otsuses täpsemalt, et Ballerupi tolliasutuse poolt 12. mail 1997 tehtud parandust Vejle tolli tehtud muudatustesse tuleb käsitleda Taani pädevate ametivõimude veana, mida huvitatud isikul ei olnud võimalik avastada.

27 Komisjon palus 21. oktoobri 1999. aasta kirjas Taani ametivõimudel anda tema käsutusse omavahendid 140 409,60 Taani krooni suuruses summas nimetatud kirja saatmisele järgneva teise kuu 19. kuupäevale järgnevaks esimeseks tööpäevaks ehk 20. detsembriks 1999, ning teatas, et vastasel juhul kohaldatakse ühenduse kehtivas õiguses ette nähtud intresse. Taani valitsus keeldus 15. detsembri 1999. aasta kirjas sellist summat komisjoni käsutusse andmast.

28 Komisjon algatas seejärel EÜ artiklis 226 sätestatud liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse. Olles märgukirjaga palunud Taani Kuningriigil esitada oma märkused, esitas ta 6. aprillil 2001 põhjendatud arvamuse, milles kutsus nimetatud liikmesriiki võtma arvamuse järgimiseks vajalikud meetmed kahe kuu jooksul arvates selle teatavaks tegemisest.

29 Kuna komisjon ei olnud rahul põhjendatud arvamusele antud vastusega, esitas ta käesoleva hagi.

Vastuvõetavus

30 Täpsustades, et vastavalt kodukorra artikli 92 lõikele 2 kaalub Euroopa Kohus hagi vastuvõetavust omal algatusel, väidab Saksamaa valitsus, et Euroopa Kohus ei ole pädev käesolevat asja lahendama.

31 Käesolev hagi kujutab endast tolliseadustiku rikkumisest tulenevat kahju hüvitamise hagi. Kuivõrd sellist hagi ei ole EÜ asutamislepingu raames ette nähtud, siis vastavalt EÜ artiklile 240 on Taani kohtud pädevad seda lahendama.

32 Selles suhtes tuleb märkida, et komisjon heidab oma hagiga Taani Kuningriigile ette seda, et otsuse 94/728 ja määruse nr 1552/89 sätteid rikkudes ei ole viimane andnud komisjoni käsutusse teatud summas omavahendeid ja vastavaid intresse.

33 Käesoleva hagiga palub komisjon seega Euroopa Kohtul tuvastada, et Taani Kuningriik on rikkunud ühenduse õigusest tulenevat kohustust, mitte kohustada seda liikmesriiki kahju hüvitama.

34 Sellest tulenevalt on hagi vastuvõetav.

Põhiküsimus

Poolte argumendid

35 Komisjon väidab, et traditsioonilised omavahendid otsuse 94/728 artikli 2 tähenduses on olemas alates tollivõla tekkimisest ning järelikult oleks tulnud 140 409,60 Taani krooni suurune summa komisjoni käsutusse anda vastavalt nimetatud otsuse artikli 8 lõikele 1. Seega kuna puudus lõppkasutuse korra kohaldamiseks nõutav luba, tuleneb määruse nr 1552/89 artiklist 2, et Taani ametivõimud oleksid pidanud ühenduste õigust omavahenditele tõdema samal ajal, kui nad oleksid pidanud tollieeskirju õigesti kohaldama ja tollimaksu sisse nõudma.

36 Komisjon täpsustab, et asjaolu, et ettevõtja on tollimaksu tasumisest vabastatud tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b alusel, ei oma mingit tähtsust seoses küsimusega, kas liikmesriik peab asjaomase summa ise ühendusele maksma. Tolliseadustik reguleerib üksnes ettevõtjate suhteid siseriiklike ametivõimudega, kes vastutavad traditsiooniliste omavahendite ühenduse nimel sissenõudmise eest. Ühenduse ja liikmesriikide vahelisi suhteid reguleerivad ühenduse rahastamissüsteemi käsitlevad sätted, täpsemalt otsus 94/728, määruse nr 1552/89 rakendussätted ning EÜ artiklist 10 tulenevad üldised kohustused.

37 Kuigi nende kahe normidekogumi vahel on loodud puhttehniline side, kuivõrd määrus nr 1552/89 viitab etappidele, mida vastavalt tolliseadustikule tollivõla tekkimise ja sissenõudmise raames järgitakse, ei oma need viited siiski mingit tähtsust rahalise vastutuse suhtes, mis siseriiklikel ametivõimudel on ühenduse ees vigade tõttu, mida nad teevad traditsiooniliste omavahendite sissenõudmisel. Kui

liikmesriik ei nõua nimetatud vahendeid sisse, siis võib teda nende vahendite komisjoni käsutusse andmisest vabastada üksnes teatud tingimustel määruse nr 1552/89 artikli 17 alusel.

38 Määruse nr 1552/89 artiklis 2 sisalduvat viidet tolliseadustikule, täpsemalt etapile, mida nimetatakse tollivõla „arvestuskande tegemiseks", tuleb tingimata käsitleda viitena objektiivsetele tingimustele, mida nimetatud seadustik arvestuskande tegemise eeldusena nõuab, mitte küsimusele, kas siseriiklikud ametivõimud tegelikult kõnealusel juhul tegid arvestuskande või mitte.

39 Taani valitsus tunnistab, et EÜ artiklis 10 sisalduvast lojaalsuspõhimõttest tulenevalt on liikmesriigid kohustatud oma haldusaparaadi tõhusa korralduse kaudu tagama, et omavahendid nõutakse sisse korrektselt ning antakse ühenduse käsutusse ühenduse kehtestatud tähtaegade jooksul. Kui liikmesriigid ei järgi lojaalsuskohustust, võib komisjon liikmesriikide vastu esitada liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, mis tuleneb omavahendite sissenõudmise halvast haldamisest.

40 Sellegipoolest tõusetub käesolevas asjas küsimus, kellel tuleb vastutada omavahendite laekumata jäämise eest, mille põhjustasid haldusvead, mida ei saa vältida, ükskõik kui kvaliteetselt ja tõhusalt haldusaparaat on korraldatud.

41 Selles suhtes leiab Taani valitsus, et õigluspõhimõttest lähtuvalt tuleb haldusvigade tõttu omavahendite laekumata jäämise eest vastutada ühendusel.

42 Nimetatud valitsus väidab, et tulenevalt tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punktist b ei tehta arvestuskannet ja seega ei toimu ka tollimaksu tollivormistusjärgset sissenõudmist, kui nimetatud artiklis märgitud tingimused on täidetud. Kui arvestuskannet ei tehta, ei ole olemas mingit määruse nr 1552/89 artiklile 2 vastavat maksusummat, mille kohta arvestuskannet teha, ning järelikult ei saa ka ühenduste omavahendite maksu kindlaks määrata.

43 Kõige selgem märk tolliseadustiku ja omavahendeid käsitlevate sätete vahelise seose kohta seisneb asjaolus, et komisjon on vastavalt määruse nr 2454/93 artiklitele 871 ja 873 pädev kindlaks määrama, kas liikmesriigid võivad tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b alusel loobuda ettevõtjatelt imporditollimaksu nõudmisest. On loogiline eeldada, et komisjonile on jäetud ülesanne otsustada, kas liikmesriigid võivad jätta ettevõtjalt imporditollimaksu nõudmata, kuna imporditollimaksu sisse nõudmata jätmise tagajärg on komisjoni jaoks omavahendi laekumata jäämine.

44 Belgia valitsus väidab vastupidi sellele, mida kinnitab komisjon, et määruse nr 1552/89 artikli 2 lõikeid 1 ja 1a tuleb lugeda koostoimes tolliseadustikuga, kuna vastasel juhul muudetaks see artikkel sisutühjaks.

45 Nimetatud valitsus meenutab lisaks, et tulenevalt määruse nr 2454/93 artiklitest 869 ja 871 on selles, kas tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b kriteeriumid käivad teatava juhu kohta, kahtlevatel liikmesriikidel õigus esitada dokumendid kõnealuse juhu kohta komisjonile, kui asjaomane tollivõlg ei ületa 50 000 eurot, ja kohustus pöörduda küsimusega komisjoni poole, kui nimetatud võlg ületab selle summa.

46 Objektiivsusel ja erapooletusel põhinevate eeskirjadega oleks vastuolus see, kui asutus, kes ühelt poolt otsustab liikmesriigi ametivõimude tehtud vea üle, lahendab teiselt poolt ka selle riigi rahalise vastutuse küsimuse sama käitumise osas, mille nimetatud asutus on veana kvalifitseerinud. Selline pädevuste koondumine paneb kahtlema nende otsuste objektiivsuses, kuna omavahendid antakse lõpuks komisjoni käsutusse, olenemata tema otsuse sisust.

47 Saksamaa valitsus märgib tolliseadustiku ja omavahendeid käsitlevate sätete osas, et nimetatud seadustiku artiklid 217–219 reguleerivad üksikasjalikult impordi- ja eksporditollimaksu arvestuskannete tegemist. Selle rangelt tolliasutuse-sisese tegevuse eesmärk on peamiselt tollimaksude komisjoni kasuks sissenõudmise kiirendamine. Seetõttu on määruse nr 1552/89 artiklis 2 lähtepunktiks võetud arvestusregistrisse märkimine või arvestuskande tegemine. Ettevõtjate jaoks seevastu on nendel sätetel üksnes kaudne tähtsus, kuivõrd nad ei või nõuda, et tekkinud tollimaksu kohta tehtaks arvestuskanne.

48 Itaalia valitsus leiab, et nii laiast ja üldisest sõnastusest nagu EÜ artiklis 10 ei ole võimalik tuletada liikmesriikidel lasuvat kohustust komisjoni soovitud viisil.

49 Määruse nr 1552/89 artikkel 17 eeldab, et asjaomase summa kohta on arvestuskanne tehtud ning järelikult on liikmesriigi vastutus piiratud võimalike puudustega juba kindlaksmääratud maksude sissenõudmisel. Nimetatud säte ei reguleeri seega käesolevas vaidluses kõne all olevat olukorda, kus tollimaksu kohta ei ole arvestuskannet tehtud siseriiklike ametivõimude vea tõttu, mis omakorda lähtuvalt õiguspärasest ootusest tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 tähenduses tõi kaasa tollimaksu tasumisest vabastamise otsuse tegemise komisjoni poolt.

50 Madalmaade valitsus väidab, et otsuses 94/728 ei ole ette nähtud ega saa ka sellest tuletada mingit liikmesriigi vastutust, mille kohaselt sellises olukorras nagu käesolevas asjas tuleks liikmesriigil komisjoni käsutusse anda summad, mida ei saadud tollivormistusjärgselt sisse nõuda,. Selline vastutus nõuaks kohaldatavates õigusnormides sõnaselgelt ette nähtud sätet.

51 Tolliseadustiku süsteem koostoimes määrusega nr 1552/89 ja otsusega 94/728 ei sisalda sätet juhtudeks, mil arvestuskannet ei ole nimetatud seadustiku artikli 220 lõike 2 punktis b märgitud asjaoludel tehtud.

52 Portugali valitsus väidab, et ühenduste õigus omavahendite maksule ei kujune tollivõla tekkimisega, vaid hetkel, mil tollieeskirjades ettenähtud tingimused, mis käsitlevad tollimaksu summa kohta kande tegemist ja võlgniku teavitamist, on täidetud ja kui maksu võib pidada vastavalt määruse nr 1552/89 artiklile 2 kindlaksmääratuks. Kui seda tollimaksu ei ole kindlaks määratud või kui kindlaksmääramine on tühistatud, ei saa vigade tõttu, mille eest vastutab asjaomane asutus, sisse nõudmata jäänud summade komisjonile maksmine toimuda määruse nr 1552/89 raames, vaid kahju hüvitamisena niivõrd, kuivõrd ühenduse õiguse seda ette näeb.

53 Rootsi valitsus väidab, et otsuse 94/728 artikli 2 lõike 1 punkti b ja lõike 3 sätetest võib selgelt järeldada, et tollimaks kuulub ühendustele. Nii sünnib tollimaksu nõudeõigus ühenduste ja selle maksu iga võlgniku vahel. Asjaomane liikmesriik ei ole mingilgi määral sellise võlausaldaja ja võlgniku vahelise suhte osapool. Liikmesriikide roll piirdub sellega, et nad tagavad ühenduste nõuete sissenõudmise ühenduste nimel. Seda kinnitab asjaolu, et mitte liikmesriigil, vaid komisjonil on õigus otsustada olukorras nagu käesoleval juhul jätta tollinõue kindlaks määramata.

Euroopa Kohtu hinnang

54 Kõigepealt tuleb meenutada, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 7 märkis, et EÜ artikli 268 kolmandast lõigust, mille kohaselt eelarve tulud ja kulud peavad olema tasakaalus, johtub, et omavahenditulude puudujääk tuleb korvata kas mõne muu omavahendiga või kulude kohandamisega.

55 Teisalt on sobiv meenutada, et nagu tuleneb otsuse 94/728 artikli 8 lõikest 1, nõuavad liikmesriigid kõnealuse otsuse artikli 2 lõike 1 punktides a ja b nimetatud ühenduste omavahendid sisse ja neil on kohustus anda ühenduste omavahendid komisjoni käsutusse. Vastavalt sama otsuse artikli 2 lõikele 3 jätavad liikmesriigid 10% sama artikli lõike 1 punktide a ja b alusel makstud summadest sissenõudmiskuludena endale; vastavalt otsuse 2000/597 artikli 2 lõikele 3 suurendati nimetatud protsendimäära 25-ni summade puhul, mis kehtestatakse pärast 31. detsembrit 2000.

56 Lisaks tuleb märkida, et käesolevas asjas ei ole tollivõla olemasolu ega vaidlusaluse summa suurust vaidlustatud.

57 Määruse nr 1552/89 artikli 2 lõige 1 täpsustab, et liikmesriigid määravad ühenduste omavahendite maksu kindlaks „niipea, kui tollieeskirjades ettenähtud maksu arvestuskande ja võlgniku teavitamisega seotud tingimused on täidetud".

58 Nimetatud sätte sõnastusest nähtub, et liikmesriikide kohustus ühenduste omavahendite maks kindlaks määrata tekib siis, kui tollieeskirjades ettenähtud tingimused on täidetud, ning et seega ei ole vaja, et arvestuskanne oleks tõepoolest tehtud.

59 Nagu nähtub tolliseadustiku artiklitest 217, 218 ja 221, on need tingimused täidetud, kui tollil on vajalikud andmed ja seega on neil võimalik arvutada tollivõlast tulenev maksusumma ja määrata võlgnik (vt selle kohta 14. aprilli 2005. aasta otsused kohtuasjas C-460/01: komisjon *v.* Madalmaad, EKL 2005, lk I-2613, punkt 71, ja kohtuasjas C-104/02: komisjon *v.* Saksamaa, EKL 2005, lk I-2689, punkt 80).

60 Siinkohal tuleb meenutada, et liikmesriigid on kohustatud ühenduste omavahendid kindlaks määrama (vt 16. mai 1991. aasta otsus kohtuasjas C-96/89: komisjon *v.* Madalmaad, EKL 1991, lk I-2461, punkt 38, ja eespool viidatud kohtuotsus komisjon *v.* Saksamaa, punkt 45). Määruse nr 1552/89 artikli 2 lõiget 1 tuleb tõlgendada selliselt, et liikmesriigid ei saa hoiduda nõudeid kindlaks määramast, isegi kui nad

need vaidlustavad, sest vastasel juhul nõustutaks sellega, et liikmesriigi käitumine kahjustab ühenduste finantstasakaalu (vt selle kohta eespool viidatud 16. mai 1991. aasta kohtuotsus komisjon *v.* Madalmaad, punkt 37, ja 15. juuni 2000. aasta otsus kohtuasjas C-348/97: komisjon *v.* Saksamaa, EKL 2000, lk I-4429, punkt 64).

61 Järelikult on liikmesriigid kohustatud ühenduste omavahendite maksu kindlaks määrama siis, kui nende tollil on võimalik tollivõlast tulenev maksusumma arvutada ja võlgnik määrata.

62 Tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkt b ei kõiguta seda järeldust. Nimetatud sätte eesmärk on kaitsta tollivõla tasumise eest vastutava isiku õiguspärast ootust kõikide selliste tegurite põhjendatuse osas, mida kasutati tollimaksu summa kohta järelarvestuskande tegemise või tegemata jätmise otsuses (vt nõukogu 24. juuli 1979. aasta määruse (EMÜ) nr 1697/79 impordi- või eksporditollimaksude maksmist nõudvale tolliprotseduurile suunatud kauba eest tasumata jäänud impordi- või eksporditollimaksude tollivormistusjärgse sissenõudmise kohta (EÜT L 197, lk 1) artikli 5 lõike 2 sätete osas, mida on korratud tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punktis b, 27. juuni 1991. aasta otsus kohtuasjas C-348/89: Mecanarte, EKL 1991, lk I-3277, punkt 19, ja 14. novembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-251/00: Ilumitrónica, EKL 2002, lk I-10433, punkt 39). Säte reguleerib juhtusid, mil liikmesriikide tollidel ei ole võimalik asjaomase tollimaksu summa kohta järelarvestuskannet teha ega tollivormistusjärgset sissenõudmist läbi viia, kuid see ei vabasta liikmesriike nende kohustusest ühenduste omavahendite maks kindlaks määrata.

63 Euroopa Kohus on juba 7. septembri 1999. aasta otsuses kohtuasjas C-61/98: De Haan (EKL 1999, lk I-5003) heaks kiitnud sellise eristamise olemasolu eeskirjade

vahel, mis käsitlevad kohustust ühenduste omavahendite maks kindlaks määrata, ja selliste eeskirjade vahel, mis käsitlevad liikmesriikide võimalust tollimaksu sisse nõuda. Kuigi ühenduse tollieeskirjades määratud tähtaegade liikmesriigi tolli poolt järgimata jätmise tagajärjena võib asjaomasel liikmesriigil tekkida ühendustele intresside maksmise kohustus omavahendite käsutusse andmise raames, ei sea see kahtluse alla tollivõla sissenõutavust ega ametivõimude õigust tollivormistusjärgne sissenõudmine tolliseadustiku artikli 221 lõikes 3 ette nähtud kolmeaastase tähtaja jooksul läbi viia, nagu nähtub eespool viidatud De Haan'i kohtuotsuse punktist 34. Samuti, kuigi liikmesriigi tolli tehtud vea tagajärjel ei pea tasumise eest vastutav isik asjaomast tollimaksu summat tasuma, ei või see seada kahtluse alla kõnealuse liikmesriigi kohustust maksta intresse ning makse, mis oleksid tulnud omavahendite käsutusse andmise raames kindlaks määrata.

64 Mis puudutab Taani ja Belgia valitsuse argumenti, mis tuleneb asjaolust, et komisjon nõustus määruse nr 2454/93 artiklites 871 ja 873 ette nähtud menetluse raames tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b kohaldamisega, siis tuleb märkida, et nimetatud menetlus ei ole seotud liikmesriikide kohustusega määrata kindlaks ühenduste omavahendite maks. Määruse nr 2454/93 artiklite 871 ja 873 eesmärk on tegelikult tagada ühenduse õiguse ühetaoline kohaldamine (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Mecanarte, punkt 33) ning koostoimes tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punktiga b tollimaksu tasumise eest vastutava isiku õiguspärane ootus (vt käesoleva kohtuotsuse punkt 62).

65 Lisaks asjaolu, et määruse nr 2454/93 artiklites 871 ja 873 ette nähtud menetluse raames ei puudutata ühenduste finantshuve, kuivõrd ühenduste asjaomaste omavahendite maks tuleb igal juhul kindlaks määrata, tagab selle, et komisjon võib nimetatud menetluse raames tegutseda omakasupüüdmatult ja erapooletult.

66 Pealegi on liikmesriigid määruse nr 1552/89 artikli 17 lõigete 1 ja 2 alusel kohustatud võtma kõik meetmed, et tagada sama määruse artiklis 2 kindlaks määratud maksudele vastavate summade komisjonile kasutatavaks tegemine. Liikmesriigid on sellest vabastatud ainult sellisel juhul, kui kõnealused summad on vääramatu jõu tõttu sisse nõudmata jäänud või kui ilmneb, et liikmesriikidest olenemata põhjustel ei ole makse kaua aega võimalik sisse nõuda.

67 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et ühenduste omavahendite kindlaksmääramise, nende tähtajaks komisjoni arvele kandmise ja intresside tasumise kohustuste vahel on lahutamatu seos; pealegi makstakse viimati mainituid igasuguse viivituse eest, olenemata põhjusest, mille tõttu vahendid komisjoni kontole hilinenult kanti. Sellest tulenevalt ei ole vaja eristada olukorda, kus liikmesriik on omavahendid kindlaks määranud, kuid maksmata jätnud, sellisest olukorrast, kus ta jättis need nõuetevastaselt kindlaks määramata, isegi kui puudub lõplik tähtaeg (vt eelkõige eespool viidatud 16. mai 1991. aasta otsus kohtuasjas komisjon *v.* Madalmaad, punkt 38).

68 Seega on liikmesriigid kohustatud ühenduste omavahendite maksu kindlaks määrama, kui nende tollil on vajalikud andmed, ja niisiis on neil võimalik arvutada tollivõlast tulenev maksusumma ning määrata võlgnik, sõltumata küsimusest, kas tolliseadustiku artikli 220 lõike 2 punkti b kohaldamise tingimused on täidetud ja kas seega võib teha järelarvestuskande ning viia läbi asjaomase tollimaksu tollivormistusjärgse sissenõudmise. Neil asjaoludel rikub liikmesriik, kes hoidub ühenduste omavahendite maksu kindlaksmääramisest ja vastava summa komisjoni käsutusse andmisest, ilma et ükski määruse nr 1552/89 artikli 17 lõikes 2 ette nähtud tingimustest oleks täidetud, ühenduse õigusest ja eelkõige otsuse 94/728 artiklitest 2 ja 8 tulenevaid kohustusi.

69 EÜ artikli 10 osas, millele komisjon samuti tugines, puudub alus tuvastada nimetatud artiklis sätestatud üldiste kohustuste rikkumist, mis oleks erinev konkreetsemate otsuse 94/728 artiklitest 2 ja 8 Taani Kuningriigile tulenevate ühenduse kohustuste tuvastatud rikkumisest.

70 Seega on alust leida, et kuna Taani ametivõimud ei ole 140 409,60 Taani krooni suuruses summas omavahendeid ja alates 20. detsembrist 1999 arvutatavaid vastavaid intresse komisjoni käsutusse andnud, on Taani Kuningriik rikkunud ühenduse õigusest tulenevaid kohustusi ning on eelkõige eiranud otsuse 94/728 artikleid 2 ja 8.

Kohtukulud

71 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Taani Kuningriik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista temalt. Menetlusse astunud liikmesriigid kannavad kodukorra artikli 69 lõike 4 esimese lõigu alusel ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Kuna Taani ametivõimud ei ole 140 409,60 Taani krooni suuruses summas omavahendeid ja alates 20. detsembrist 1999 arvutatavaid vastavaid intresse komisjoni käsutusse andnud, on Taani Kuningriik rikkunud ühenduse õigusest tulenevaid kohustusi ning on eelkõige eiranud nõukogu 31. oktoobri 1994. aasta otsuse 94/728/EÜ, Euratom Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta artikleid 2 ja 8.**

2. **Mõista kohtukulud välja Taani Kuningriigilt.**

3. **Belgia Kuningriik, Saksamaa Liitvabariik, Itaalia Vabariik, Madalmaade Kuningriik, Portugali Vabariik ja Rootsi Kuningriik kannavad ise oma kohtukulud.**

Allkirjad